

Ministerie van Economische Zaken en Klimaat
Ter attentie van minister E. Wiebes
Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Datum: 24 juli 2020

Betreft: Internetconsultatie Wet Collectieve Warmtevoorziening

Geachte minister Wiebes,

Op 22 juni 2020 heeft het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat het wetsvoorstel Wet Collectieve Warmtevoorziening (WCW) opengesteld voor consultatie. Wij hebben met belangstelling het wetsvoorstel gelezen en maken graag gebruik van deze mogelijkheid om hierop te reageren.

Om de duurzaamheidsdoelstellingen uit het klimaatakkoord voor de glastuinbouw in Oostland te realiseren is een regionaal warmtenet absoluut noodzakelijk. Dit pakken wij gezamenlijk op in de Warmte Samenwerking Oostland (WSO), dit is een samenwerking van de vijf gemeenten Pijnacker-Nootdorp, Lansingerland, Zuidplas, Waddinxveen en Zoetermeer en Glastuinbouw Nederland. WSO wil komen tot een regionaal warmtenet in Oostland voor glastuinbouw en gebouwde omgeving op basis van lokale duurzame warmtebronnen en restwarmte uit de haven van Rotterdam.

WSO participeert in de landelijke VNG werkgroep. WSO onderschrijft de brief van VNG voor de consultatie van de Wet Collectieve Warmtevoorziening (Warmtewet 2) en vraagt het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat om de in de brief benoemde punten op te nemen in de Warmtewet 2.

In de bijlage treft u specifieke punten aan die in Oostland spelen en die wij willen inbrengen in de consultatie. In een separate bijlage treft u algemene informatie aan over WSO (pdf).

Hoogachtend,

A.T.M. Schlatmann

Projectleider Warmte Samenwerking Oostland

Bijlage: Specifieke punten van WSO in consultatie Warmtewet 2

Met de volgende punten wil WSO specifiek reageren in aanvulling op de reactie van VNG/IPO.

1. Koppeling glastuinbouw en gebouwde omgeving – borging belangen afnemers

De voorgestelde Warmtewet 2 reguleert de marktordening in de gebouwde omgeving. Warmtenetten voor glastuinbouw vallen niet onder Warmtewet 2. Oostland is een regio met glastuinbouw en gebouwde omgeving. De warmtenetten in de gebouwde omgeving zijn (vaak) niet los te zien van de netten in de glastuinbouw vanwege de gezamenlijke (transport)netten en bronnen. Er zijn situaties waarbij er een structurele afhankelijkheid ontstaat tussen afnemers in de gebouwde omgeving en een warmtenet en/of bronnen in de tuinbouw. Zo zijn er plaatsen waarbij gebouwde omgeving voorzien wordt vanuit een geothermiebron in de tuinbouw. Bij de meeste plannen in Oostland willen broneigenaren niet netbeheerder en leverancier zijn richting de gebouwde omgeving. Ook maken verschillende tuinbouwgebieden en kavels in de gebouwde omgeving gebruik van het zelfde 'regionale' warmtetransportnet.

Om verbruikers in de gebouwde omgeving te beschermen tegen te hoge kosten en de leveringszekerheid te garanderen moet de gemeente de mogelijkheid krijgen om de publieke belangen te borgen in combinatie met de belangen van de gebruikers in het glastuinbouwgebied.

We willen graag in gesprek met EZK om de verschillende situaties in Oostland toe te lichten en de mogelijkheden voor borging van de publieke belangen (o.m. betaalbaarheid, leveringszekerheid) te bespreken en te kijken hoe deze belangen gewaarborgd kunnen worden in de Warmtewet 2.

2. Aanwijzen van regionale transportbeheerder

In de Warmtewet 2 wordt de warmtetransportbeheer aangewezen op verzoek van een onderneming door de Minister, als de partijen in de desbetreffende regio hierover niet tot overeenstemming komen.

In het geval dat Oostland niet één kavel wordt, zal het gebied een bovenlokaal warmtetransportnet kennen dat de verschillende kavels verbindt met het 'hoofd' warmtetransportnet in Zuid-Holland. Het is nu niet duidelijk of dit bovenlokale net onderdeel is van het hoofd transportnet.

Om als gemeente regie te kunnen voeren over de warmtetransitie is regie nodig over het bovenlokale warmtetransportnet. De warmtekavels zijn afhankelijk van het bovenlokale transportnet als restwarmte het goedkoopste of de gewenste duurzame optie is. Het is denkbaar dat lokale partijen beslissingen nemen die de uitrol van een bovenlokale warmtenet in de weg zitten. De voorgestelde Warmtewet 2 voorziet niet in een regie rol voor dit bovenlokale warmtetransportnet.

Daarnaast kunnen 'hoofd' transportnetten bestaan/ontstaan die niet onder de Warmtewet vallen. Alleen aangewezen warmtetransportbeheerders vallen onder de wet. Hierdoor ontstaat een ongewenst ongereguleerd monopolie in een deel van de warmteketen.

Om de belangen van de afnemers in de gebouwde omgeving en tuinbouw te waarborgen zouden 'hoofd' transportnetten altijd aangewezen moeten worden door de Minister en bovenlokale transportnetten altijd aangewezen moeten worden door de gemeenten of de Minister.

Oproep om op te nemen in de Warmtewet 2:

Wij stellen voor om in de Warmtewet 2 op te nemen dat het verboden is zonder aanwijzing van de Minister warmte ten behoeve van afnemers in een 'hoofd' warmtetransportnet te transporteren. Tevens stellen we voor dat gemeenten de bovenlokale warmtetransportbeheerder aanwijzen voor de verbinding tussen het 'hoofd' warmtetransportnet en de warmtekavels op voordracht van de partijen in desbetreffende regio en dat deze warmtetransportbeheerder niet door de Minister aangewezen wordt. Mochten de partijen er in de desbetreffende regio geen overeenstemming bereiken, wijst de gemeente(n) waarbinnen de transportleiding

valt de warmtetransportbeheerder aan als de warmtetransportbeheerder niet door de Minister aangewezen wordt. **3. Gereguleerde toegang van derden, ook voor hoofd transportnetten**

In de voorgestelde Warmtewet is een derden toegangsregeling opgenomen tot een andere warmtekavel. In Oostland hebben we te maken met bestaande bovenlokale/hoofd warmtetransportnetten in private hand. Het is van belang dat nieuwe warmtekavels en nieuwe (duurzame) bronnen, indien nodig en technisch mogelijk, gebruik kunnen maken van deze bestaande warmtetransportnetten in het geval geen warmtetransportbeheerder voor deze netten wordt aangewezen. In de VNG brief is gepleit bij de Derden-toegang om een gereguleerde toegang in plaats van toegang op basis van onderhandeling.

Oproep om op te nemen in de Warmtewet 2:

De derden toegangsregeling uit te breiden zodat ook warmtetransportnetten binnen de regeling vallen. Graag zien wij een gereguleerde toegang.

4. Meer mogelijkheden voor eisen gemeente bij aanwijzen van warmtebedrijf

In de voorgestelde warmtewet 2 wordt bij de aanwijzing van het warmtebedrijf door de gemeente een transparante en non-discriminatoire procedure voorzien. Uit de wettekst en de Memorie van Toelichting wordt niet duidelijk of de gemeente mag kiezen voor een bepaalde warmtebron en/of onderhands één bepaald warmtebedrijf kan aanwijzen. In Oostland hebben we de voorkeur om lokale bronnen als aardwarmte in te zetten. Vaak is er al een warmtebedrijf die deze bron exploiteert of gaat exploiteren en de warmte wil gaan leveren. Om regie te voeren over de warmtetransitie en de voorkeursoptie uit de Warmtetransitievisie te kunnen realiseren, zou de gemeente wel over de mogelijkheid moeten kunnen beschikken.

Oproep om te nemen in de Warmtewet 2:

In de Warmtewet 2 op te nemen dat a. de gemeente bij de uitnodiging van warmtebedrijven de mogelijkheid krijgt tot het voorschrijven op basis van onder meer robuustheid van het warmtesysteem van een specifieke bron(nen) of duurzaamheidseisen voor de warmtebronnen voor het betreffende net en b. een warmtebedrijf onderhands mag aanwijzen voor warmtekavels in de bebouwde omgeving zonder andere warmtebedrijven in de gelegenheid te stellen om een aanbod te doen.

5. Mogelijkheid tot aanhouden van Weigeren van Ontheffing

In de Warmtewet is voorzien dat de gemeente een ontheffing kan weigeren als de warmteafnemer essentieel is voor het geplande warmtenet. Om te voorkomen dat de gemeente al bij de aanwijzing van de warmtekavel en warmtebedrijf geconfronteerd wordt om besluiten te nemen over wel of niet verlenen van de ontheffing, is het nodig dat de gemeente de mogelijkheid krijgt om de beslissing uit te stellen totdat bekend is bij de inventarisatie van de opt-out of deze afnemers essentieel zijn voor de exploitatie van de warmtekavel. De termijn moet zowel rechtszekerheid bieden aan de opt-out verbruikers als voor het beoogde warmtebedrijf. In de VNG brief wordt er voor gepleit dat een gemeente pas een warmtekavel en warmtebedrijf definitief aanwijst na de inventarisatie van de opt-out. Door de ontheffingsmogelijkheid te koppelen aan de definitieve aanwijzing kan de bovenstaande onwenselijke situatie voorkomen worden.

Oproep om op te nemen in de warmtewet 2:

Gemeente krijgt de mogelijkheid om aanvragen voor ontheffing aan te houden tot na de inventarisatie van de opt-out verbruikers. In een AmvB worden hier nadere regels aan gesteld.

6. Flankerend beleid is noodzakelijk

In de voorgestelde warmtewet worden de woonlastenneutraliteit en het instrumentarium voor de gemeente om het tijdstip van afsluiten van het gasnetwerk bindend op te leggen voor gebruikers, warmtebedrijf en

netwerkbedrijf voor de betreffende warmtekavel, niet geregeld. Bij woonlastenneutraliteit moet het niet alleen gaan om woningen maar ook om lastenneutraliteit voor de utiliteitsbouw.

In Oostland speelt daar bovenop mee dat ook voor de glastuinbouw een goed flankerend beleid moet komen waarbij bedrijfskostenneutraal kan worden overgeschakeld op een warmtenet. Doordat glastuinbouw en gebouwde omgeving aan één net gaan hangen, zal de warmtetransitie in de gebouwde omgeving sterk gaan afhangen van de warmtetransitie in de glastuinbouw. Dit geldt zeker in het geval van restwarmtelevering vanuit de Rotterdamse Haven. De transportleidingen moeten van meet af aan de juiste diameter hebben om zowel glastuinbouw als gebouwde omgeving van warmte te voorzien.

Om in Oostland een vliegende start te kunnen maken zou dus het flankerend beleid voor de glastuinbouw gelijk op moeten trekken met dat voor de gebouwde omgeving. Een borging van de CO₂-voorziening van de tuinbouw speelt daarin een essentiële rol. Tevens zou het flankerend beleid passend gemaakt moeten worden voor de uitrol van een regionaal warmtenet.

Tenslotte zal met de Warmtewet 2 de gemeenten veel nieuwe taken krijgen. De gemeenten kunnen deze taken alleen opnemen als de gemeenten voor de uitvoeringskosten financiële ondersteuning krijgen van het Rijk.

We roepen het Ministerie van Economische Zaken op om zo spoedig mogelijk het flankerend beleid op te stellen. Onze voorkeur heeft het dat dit beleid staat bij de invoering van de warmtewet per 01-01-2022. Graag willen wij met het Ministerie van Economische Zaken in overleg om dit nader toe te lichten.

Beantwoording consultatievragen

1. In het wetsvoorstel wordt het aangewezen warmtebedrijf integraal verantwoordelijk gehouden voor een efficiënte (betaalbare) en betrouwbare warmtelevering binnen een specifiek warmtekavel. Om die systeemverantwoordelijkheid in te kunnen vullen dient het warmtebedrijf het economisch eigendom te bezitten van tenminste het warmtenet van het collectieve warmtesysteem. De vraag luidt: onder welke voorwaarden kan de integrale verantwoordelijkheid voor de warmtelevering worden ingevuld, indien het warmtenet niet in eigendom is van het aangewezen warmtebedrijf?

In de Warmtewet wordt nu voor grote regionale transportnetten deze scheiding al aangebracht waarbij geconcludeerd wordt dat dit mogelijk is en de leveringszekerheid voldoende geborgd is. In deze situatie is levering, transport en opwekking uit elkaar getrokken. Deze situatie verschilt niet met de opsplitsing op kavel niveau tussen bron, distributie en levering. Wat onderling geregeld moet worden is de uitwerking van het kavelplan en de vastlegging van de uitkomsten over en weer in bindende afspraken. Hierbij zullen de aanwijzingsprocedure en de taken van de warmtenetbeheerder (distributienet) en het warmtebedrijf in de warmtewet 2 omschreven moeten worden.

Voorwaarden zijn ons inziens:

- De gemeente wijst de warmtenetbeheerder voor tenminste dezelfde periode aan als het warmtebedrijf.
- De warmtenetbeheerder moet in staat zijn om het warmtenet op een doelmatige wijze te kunnen aanleggen en exploiteren.
- Aanwijzing van de warmtenetbeheerder en warmtebedrijf gebeurt in een keer of getrapt.
- Aanwijzing gebeurt op basis van een gezamenlijk opgesteld globaal kavelplan/uitgewerkt kavelplan door warmtenetbeheerder en warmtebedrijf.
- Het warmtebedrijf is verantwoordelijk voor de warmte inkoop en levering (inkoop bron, duurzaamheid van de bron, back-up, tarieven, leveringszekerheid op de korte en lange termijn, meten. afleverset).
- De warmtedistributeur is verantwoordelijk voor de aanleg, beheer en systeemoperatie van het net tot het afleverset.
Bij de berekening van de distributiekosten wordt conform de tarief methodiek in de wet voor distributie de maximale tarieven berekend.
- Warmtebedrijf en warmtedistributeur maken samen afspraken over hoe bronnen, back-up en piekketels aangesloten kunnen worden op het warmtenet. Het warmtenet biedt voldoende aankoppelingsmogelijkheden om leveringszekerheid te creëren.
- Het warmtebedrijf compenseert de warmtedistributeur als warmtelevering vanuit het warmtenet of bij de bron niet mogelijk is. De compensatie is gelijk aan de werkelijke kosten, tenzij het warmtebedrijf en warmtedistributeur andere afspraken hierover maken.
- Het warmtebedrijf blijft verantwoordelijk voor de compensatieregeling voor de verbruikers.
- De warmtedistributeur compenseert het warmtebedrijf als de warmte niet of niet op de juiste temperatuur geleverd wordt. In een AmvB wordt nader vastgelegd de wijze van berekening van de compensatie en na welke stortingstermijn de compensatie in gaat.
- Warmtedistributeur en Warmtebedrijf leggen op basis van het omgevingsplan afspraken vast in een overeenkomst. De overeenkomst wordt getoetst door de ACM en gemeente.
- ACM toetst vervolgens de investeringsplannen/exploitatieplannen van de warmtedistributeur en warmtebedrijf.
- De warmtenetbeheerder zou in het uiterste geval dat een warmtebedrijf failliet gaat of haar taken niet kan vervullen op verzoek van de ACM de rol van warmtebedrijf over moeten nemen.
- In het omgevingsplan is de grove fasering vastgelegd voor het tempo van uitrol van het warmtenet in de betreffende kavel. Warmtedistributeur en warmtebedrijf maken op basis hiervan concrete afspraken om deze planning te realiseren.

2. In vervolg op de vorige vraag, indien het warmtenet niet in eigendom is van het aangewezen warmtebedrijf, dan zou het warmtenet van een collectief warmtesysteem in principe (ook) verzorgd kunnen worden door een netwerkbedrijf dat gelieerd is aan de publieke netbeheerder voor elektriciteit en gas. Het netwerkbedrijf dient hierbij te voldoen aan Europese regels en nationale regels voor het onafhankelijk netbeheer voor elektriciteit en gas. De vraag luidt: aan welke (aanvullende) voorwaarden zou een netwerkbedrijf moeten voldoen indien zij het warmtenet van een collectief warmtesysteem verzorgt?

Zie de beantwoording onder vraag 1. (Gescheiden boekhouding, geen kruissubsidies, apart bedrijfsplan, toetsing ACM worden al door ACM aangegeven.)

3. In de praktijk zullen zich situaties voordoen waarbij een nieuw warmtekavel wordt ontwikkeld naast een bestaand warmtekavel of dat naastliggende warmtesystemen naar elkaar toe groeien. In het wetsvoorstel zijn regels opgenomen over zogeheten derden toegang van (nieuwe) bronnen tot een warmtesysteem (overgenomen uit de huidige Warmtewet). De vraag luidt: welke nadere regels voor toegang tot warmtesystemen zijn wenselijk om koppeling van warmtesystemen van verschillende warmtebedrijven mogelijk te maken?

Om derden toegang mogelijk te maken, moeten heldere criteria vastgelegd worden wanneer een warmtebedrijf geen toegang verleend als het net in de kavel nodig is voor eigen gebruik.

- Het Warmtebedrijf moet een planning hebben voor de verdere uitrol van haar net binnen haar kavel. Deze planning is vastgelegd in haar exploitatie/investeringsplan. Als het Warmtebedrijf na x jaar de planning niet haalt dan krijgt het andere warmtebedrijf derden toegang.
- De extra kosten voor derden toegang aankoppeling, pompen etc. zijn voor het aankoppelende warmtebedrijf. De kosten moeten redelijk zijn.
- Extra installaties mogen op een andere locatie dan de technische ruimte worden geplaatst.
- Een van de warmtebedrijven of een onafhankelijk bedrijf wordt aangewezen als systeem operator
- Als het warmtebedrijf de capaciteit wil gebruiken voor een andere kavel in de toekomst, mag het warmtebedrijf derden toegang weigeren als de wijk is opgenomen in de warmtetransitie visie als potentiële warmtebuurt en de gemeente instemt met de weigering.
- ACM of geschillencommissie moet kunnen toetsen als de partijen er niet uit komen en een besluit kunnen nemen over de derden toegang. In het uiterste geval zou de kavel over kunnen gaan aan de ander.